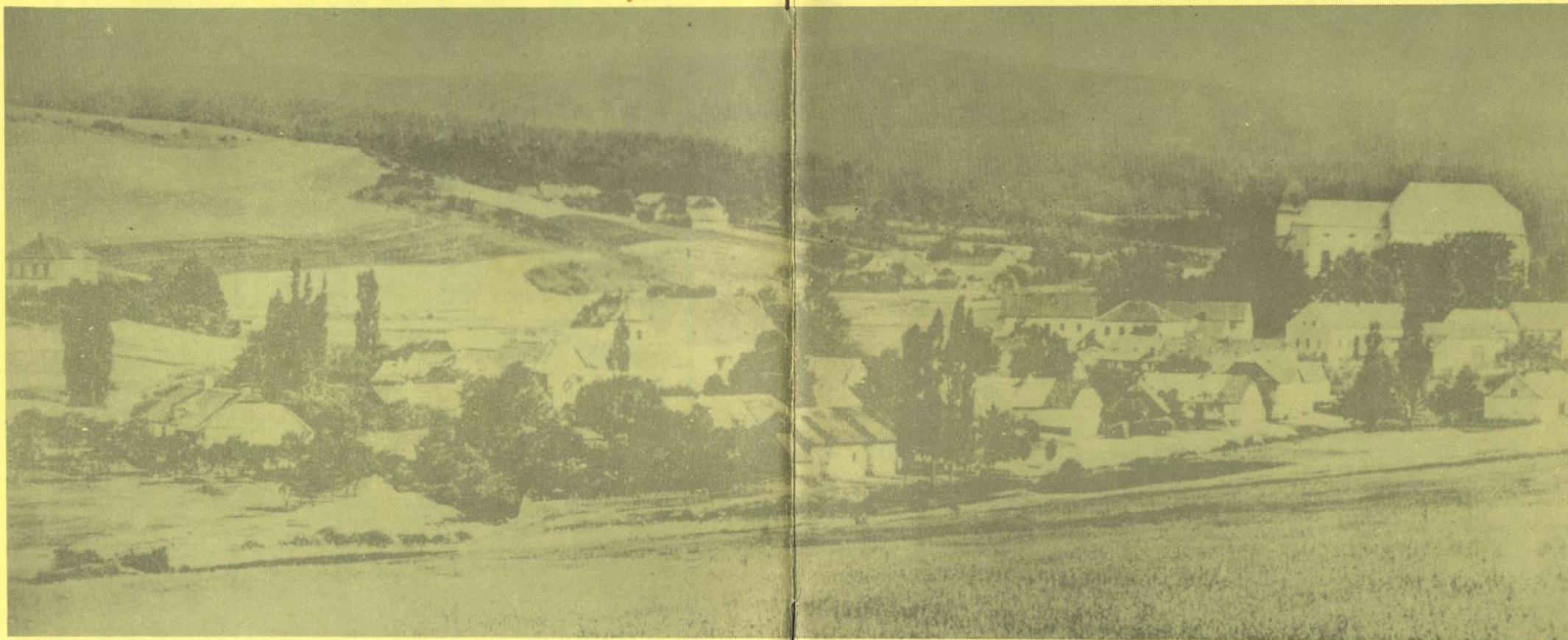

*"Podnikatelé Zaječova a Kvaně podporují kulturní a vzdělávací
aktivity v obci."*

První zaječovská ročenka 1993

Tiráž: První zaječovská ročenka 1993
Text: Václav Fryš - Zaječov, Ing. Josef Švandrlík - Kvaň
Vydalo a graficky upravilo pro Obecní úřad Zaječov
CHODSKÉ NAKLADATELSTVÍ
Tisk: Typos Domažlice
1. vydání, dotisk 400 výtisků (celkem 900) - IBSN 80-85855-00-3

Z historie našich obcí

Motto:

Lidé se mění, obec je věčná

Obr. na obálce: Svatá Dobrotivá kolem roku 1900

Úvod

Vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou "První zaječovská ročenka", kterou se rozhodl vydat Obecní úřad Zaječov a redakce Zaječovských listů.

K tomuto kroku nás vede stále rostoucí zájem občanů o pravdivé poznání historie obcí Zaječova a Kvaně, jak nás o tom přesvědčila účast na besedách, které pořádal obecní úřad v roce 1991 a 1992 s panem Josefem Maškem z Olešné a panem Václavem Fryšem z Komárova.

Historie našich obcí je bohatá, je zde na co navazovat, a proto je třeba, abychom o uplynulé době měli všichni znalosti, byť byla pro obce Zaječov a Kvaň více či méně příznivá.

Začtěme se do kapitol pojednávajících o dávných dobách a vzpomeňme na těžký život našich předků v brdské krajině.

Josef Brůček
starosta

Zaječov

Václav Fryš

1. Jméno vesnice je odvozeno od šlechtického rodu Zajíců z Valdeka

Pravěké osídlení zdejší lokality není známo a žádné archeologické doklady o něm neexistují. Kolonizaci zdejšího kraje a založení vesnice bychom mohli zařadit do 11. století, ale důkazy pro to nemáme.

Název vesnice není původní. Ve střední části dnešní obce byla ve 13. století vesnice, která se jmenovala Ostrov. Jméno Zaječov se vztahovalo jen na hornickou osadu (dnes Horní Zaječov) a je odvozeno od šlechtického rodu Zajíců z Valdeka.

Kdo byli Zajíci z Valdeka?

Zajíci z Valdeka byli jednou z větví prastarého rodu Buziců, kteří měli

"Erb zajíců z Valdeka"

"Erb Buziců"

ve znaku kančí hlavu. Obdobně jako k jiným erbům i k němu se váže pověst, která je datována do doby vlády kněžny Libuše. Podle ní zakladatel rodu chytil obávaného divočáka a živého jej donesl na Vyšehrad.

Historickým praotcem rodu byl Jetřich Buzic (syn Buzův), který bojoval ve Slezsku ve vojsku knížete Svatopluka. V roce 1109 se ve vojsku knížete Vladislava zúčastnil bojů pod Vyšehradem. Kronikář Kosmas, který byl jeho současníkem a osobně ho znal, jej nazývá "podnět všeho zlého a podpalovač zločinu". O jeho hrdinství v boji s Poláky, kteří plenili Polabí však napsal: "Když to viděl Jetřich, syn Buzův, poodešel s bojovníky, kteří mu stáli po boku, na jedno místo a pravil k nim: Bratři moji a spolubojovníci! Kdokoliv z vás má ve svém těle jen nějaký kousíček masa nesmělého, musí je buď dříve odříznouti, nebo nyní z našeho voje odejít. Neboť nestojí ani za řasu mořskou, kdo neví jak je

krásné zemřít ve zbrani. A vida, jak jejich mysli jsou dychtivé k boji - bylo s ním asi sto mužů - jako vlk, který tajně z úkrytu hledí se vrhnouti na stádo, tak on znenadání prudkým útokem napadl z nekrytého boku nepřítele. Když tam padlo skoro tisíc odpůrců, hnal se řečený bojovník jako divoký tygr do nejhustších šiků nepřátel a ty, kdo se mu z pravé i levé strany stavěli na odpor, stínal jako klasy útlého obilí ostrým mečem, až obrovským množstvím kopí byv zasypán, padl na ohromnou hromadu zabitých."

Tento jeho čin byl po celá staletí příkladem hrdinství a odvahy. Potomci rodu používali po něm znak s kančí hlavou, později jej ztrojnásobili, nebo doplnili znakem zajíce, nebo lva. Podle toho se nazývali Zajíci, nebo Lvi a často se s nimi setkáváme ve službách českých králů, kde zastávali nejvyšší funkce.

Jako dalšího významného člena rodu Buziců můžeme jmenovat na příklad Jiříka, který se jako maršálek knížete (později krále) Vladislava zúčastnil roku 1147 křížové výpravy do Palestiny a zde v bitvě padl.

Sídelní místo Buziců neznáme. Teprve roku 1257 se ujména Oldřich Zajíc vyskytuje přídavek "z Valdeka" což svědčí o tom, že hrad již stál. Podle stavebního stylu se usuzuje, že byl postaven v polovině 13. století. Násep na severozápadní straně je však mnohem starší. Je dělán z kamene bez malty a svědčí o tom, že hrad byl postaven na místě, které již bylo dříve opevněno.

Oldřich byl královským číšníkem, purkrabím na hradě Lokti a později purkrabím Pražského hradu a podle pramenů byl i zakladatelem hradu Žebrák. (Jeden z jeho synů též Oldřich se již psal "ze Žebráku"). Po jeho smrti se panství nejen rozdělilo na část příslušnou k Valdeku a část příslušnou ke hradu Žebráku, ale oddělili se i páni z rodu Zajíců se sídlem na Drahlíně, na Litni a v Kostelci nad Sázavou. Část panství s hradem Valdekem převzal jeden ze synů Zbyněk, někdy také uváděný jako Zdislav z Třebouně. Je o něm známo, že byl královským číšníkem a odpůrcem Závíše z Falkensteinu.

"Hrad Valdek"

"Kláštevní brána"

2. Založení kláštera

13. května 1263 založil Oldřich Zajíc klášter a kostel Na Ostrově (později Svatá Dobrotivá), který měl současně sloužit jako hrobka rodu Zajíců. Předpokládáme, že jeho založení mělo v současné době velký význam nejen po stránce kulturně osvětové, ale i po stránce technického pokroku a mělo snad i význam mezinárodně politický. (Bylo to v době, kdy český král Přemysl Otakar II. usiloval o získání císařské hodnosti).

V zakládací listině, jejíž obsah se dochoval zásluhou Bartoloměje Paprockého z Hlahol, jsou kromě zakladatele Oldřicha Zajíce a světcího biskupa Jana III. z Dražic, který také listinu sepisoval, i jména devatenácti významných šlechticů, duchovních a

zemanů z okolí. Jména jsou částečně zkomolena, což vzniklo pravděpodobně několikanásobným prepisem a překladem z původního latinského textu. Většinu z nich však se nám podařilo blíže určit.

Oldřich z Rožmitálu - zástupce rodu Lvů z Rožmitálu, kteří byli druhou větví rodu Buziců - rodový znak kančí hlava.

Burhard (Beneš) z Wartenberku - reprezentant rodu Markvarticů - rodový znak lev.

Záviš z Hořovic a Božetěch ze Mšena byli příslušníci rodu Janoviců, někdy též nazýváni ze Žirotníka - rodový znak orlice.

Přibyslav z Rataje - příslušník rodu Kouniců - rodový znak lekno.

Božetěch ze Zvíkova - příslušník rodu Benešoviců - rodový znak odřivous.

Sigfrid ze Schwamberku - příslušník rodu Švamberků, někdy též uváděni jako páni ze Škviřína i z Boru - rodový znak labuť.

Borek z Tašova nebyl přesně určen. Domníváme se, že by mohlo jít o člena rodu z Krašova, z nichž se později odštěpili páni z Vrtby.

Oldřich z Rynice nebyl rovněž přesně určen. Domníváme se, že by mohlo jít o Oldřicha z Říčan.

Ze stavu nižší šlechty jsou uvedeni:

Bohuslav z Komárova

Quso (správně Onso - Ondřej) z Chlustiny

Zipota z Kařeza

Jaroslav a Oldřich z Ohraženice

Palso z Bukoviny

Zbraslav z Pusníku je pro nás zcela neznámý.

Duchovenstvo:

Vít de Corona - pravděpodobně Quido (Vít) de Colona - papežský legát Jindřich, biskup Jatnenský (správně Jatvěžský).

Budislav, kanovník Pražský - syn Oldřicha Zajíce

Alexius, kanovník Olomoucký (pravděpodobně jako zástupce Olomouckého biskupa).

Uvedení šlechtici nejsou ani zdaleka všichni, kteří se slavnosti zúčastnili, ale jsou to reprezentanti zde zúčastněných rodů nebo rodin.

Klášter byl osazen řeholí bratří sv. Augustina (Augustiniánů poustevníků). Tento řád byl založen v Římě z příkazu papeže Alexandra IV. v roce 1256. Byla to tedy řehole nová a málo rozšířená. Otázkou zůstává, co zakladatel sledoval povoláním právě této řehole. I když mniši přišli do nově založeného kláštera z bavorského kláštera sv. Viléma (nebo přes tento klášter), předpokládáme, že byli italské národnosti domníváme se, že vlastenecky založení Zajíců, v dohodě s biskupem a významnými šlechtickými rody (Lvi, Vartenberky, Žerotíny, Kounici, Benešovic, Švamberky, pány z Krašova, z Říčan a dalšími) chtěli navázat přímé

spojení s Římem a vyspělejší Itálií s vyloučením nebo omezením německého mezičlánu. Mnichy přivedl Ital P. Quido Salamus.

Po založení kláštera postupně mizí název Na Ostrově a celá lokalita je nazývána "U Kláštera". Toto označení přetrvalo celá staletí a v omezené míře se dochovalo až do dnešní doby.

"Rytíř v brnění"

3. Nejvýznamnější člen rodu Zajíců

Jedním z nejvýznamnějších členů rodu Zajíců byl Vilém Zajíc z Valdeka (vnuk Oldřicha). Po vymření rodu Přemyslovců byl znám tento odvážný a bojovný šlechtic jako odpůrce Habsburků. V letech 1306 - 1307 obsadil se svými lidmi hrady Týřov a Křivoklát a táhl ku Praze, kde se zmocnil Zbraslavi. Byl jedním z těch, kteří prosazovali nástup Elišky Přemyslovny na český trůn. Na jaře roku 1310

bojoval proti Míšenským, které Jindřich Korutanský povolal na pomoc Praze a na konci tohoto roku přepadl na Křivoklátském panství Jindřicha Korutanského a odebral mu majetek a rukojmí, které si z Prahy odvážel.

Po získání vlády jej Jan Lucemburský pověřil funkcí nejvyššího maršálka království. V říjnu 1315 dostal Vilém, který jak praví Palacký, požíval u lidu všeobecnou úctu, od krále a královny příkaz, aby zatkl a uvěznil Jindřicha z Lipé. Po provedení rozkazu jej uvěznil na Týřově, který tehdy držel v zástavě. Za to mu byl vedle úřadu nejvyššího maršálka svěřen místo Jindřicha i úřad královského podkomořího. Po této události vznikla v Čechách domácí válka. Na straně Jindřicha byl celý mocný rod Ronovců, představovaný hlavně pány z Dubé a z Lipé, podporovaný královnou - vdovou a slezskými knížaty. Oporou krále byl rod Buziců a některé západočeské rody. Král několikrát žádal Viléma, aby mu vězně vydal, nebo aby jej sám popravil. Vilém vždy odmítl a v březnu roku 1316 jej dokonce propustil.

V květnu 1316 se královským manželům narodil syn Václav (pozdější Karel IV.), který byl ve stáří čtyř měsíců předán Vilémovi do opatrování. V jeho péči byl tři roky.

"České kroje"

Havíř Kněz-učenec Měšťka Měšťan Žák Kupec Venkované Zemanka Zeman Rytíř

Drobné války mezi Ronovci a králem trvaly i po Jindřichově propuštění. V domácích válkách stál Vilém vždy na straně krále, případně královny Elišky. Když však král povolal na pomoc žoldnéřské vojsko z Německa, připojil se ke straně Ronovců. Společně uhájili Prahu a v bitvě u Křivokláta Vilém žoldnéřské vojsko porazil.

Po uzavření míru (Mír domažlický) odchází Vilém za hranice, aby se připojil na stranu Ludvíka Bavora v boji proti Habsburkům. Při bitce s vojáky purkrabího z Norimberka v roce 1319 byl raněn a zranění podlehl. Byl převezen na své panství a pohřben v klášterním kostele.

Po jeho smrti složil neznámý básník elegii nazvanou "Nota ot pana Viléma Zajíce", která se dochovala a je považována za významné literární dílo tehdejší doby. Tato báseň, která byla údajně čtena v kostele při jeho pohřbu, opěvuje statečnost uvedeného šlechtice a jeho vlastenectví, lituje jeho smrti a varuje před Němci a jejich proradností.

Hrdinství Viléma Zajíce, jeho vlastenectví a věrnost královně Elišce - poslední z rodu Přemyslovců, je i námětem několika staroslovanských písní. V jedné z nich se praví: "Zajíc se srdcem lvím, udatný bojovník za české slovo i mrav...".

Tohoto šlechtice považujeme za nejvýznamnější osobu, která je zde pohřbena.

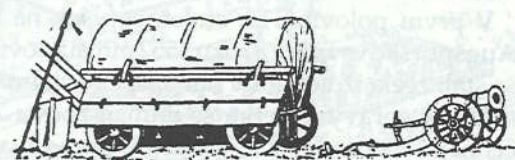
4. Pokles významu kláštera a husitské války

Vilém měl pět synů, kteří se rozdělili o dědičný majetek. Hrad Valdek s příslušným panstvím převzal nejmladší syn Oldřich, který roku 1331 postoupil Valdecké panství Janu

Lucemburskému, jako královské manství. Roku 1336 vyměnil Zbyněk Zajíc rovněž s králem Janem hrad Žebrák za zámek a panství v Budyni. Zde Zajíci představili hrad Klapý, přejmenovali jej na Hasenburk a psali se Zajíci z Hasenburka.

Odchod rodiny Zajíců z Podbrdsku měl nepříznivý vliv na další vývoj kláštera, který přestal být kulturním a společenským střediskem rozsáhlé oblasti a stal se pouze administrativním centrem zbytků Hasenburského panství na Podbrdsku.

V letech 1402 - 1411 byl jeden ze členů rodu Zbyněk Zajíc pražským arcibiskupem a Husovým odpůrcem.

"Husitský vůz a houfnice"

V době husitských válek byl rod Zajíců oporou krále Zikmunda a v jeho vojsku bojovali nejen Zajíci z Hasenburka, Budyně a Kosti, ale i Zajíci z Valdeka se sídlem v Litni, v Židlochovicích a další. To mělo vliv na další vývoj kraje při odvetných výpravách husitů.

Husitská vojska několikrát procházela zdejším krajem. Poprvé to bylo v únoru 1421, kdy Pražané společně se Žižkou pospíchali na pomoc obleženým Kladrubům, které předtím sami dobyli a přeměnili ve svůj opěrný bod. V březnu, při návratu, spojená vojska oblehla a dobyla Beroun. Odtud postupovalo Žižkovo vojsko do jižních Čech naším krajem a plenilo majetek svých úhlavních nepřátel, mimo jiné i klášter Na Ostrově. Je známo, že mniši ze strachu před blížícím se husitským vojskem klášter opustili a uchýlili se na tehdy ještě mocný a pevný hrad Valdek. Nejcennější věci odnesli s sebou, ostatní ukryli.

V roce 1422 oblehali Pražané hrad Karlštejn. Přitom jejich části prováděly pomocné úder v okolí. Jeden oddíl, který přišel od Dobříše, podruhé zpusťoval klášter a jeho okolí.

V květnu roku 1425 oblehali Siroťci hrady Žebrák a Točnick. Dobyť oba pevné hrady se jim nepodařilo, ale zmocnili se měst Žebráku a Hořovic, které částečně vypálili. V této době (již potřetí) vypálili klášter na Ostrově, který byl tentokrát úplně zničen.

V dalších pěti letech se husité zaměřili převážně na okrajová území a podnikali "spanilé jízdy" za hranice. Teprve v polovině roku 1430, po návratu z Uher, podnikli znovu výpravu proti podbrdským hradům Žebráku, Točnicku a Hořovicům. Všechny uvedené hrady se tentokrát zmocnili. V této době však není o zdejším klášteře žádná zmínka. Předpokládáme, že zde nebylo již co ničit.

5. Další vývoj kláštera

Zajíci byli zatvrzelými katolíky a byli zapojeni i v odboji proti Jiřímu z Poděbrad. Podle dochovaných pramenů předpokládáme, že klášter v druhé polovině 15. století sice existoval, ale pouze živořil. V roce 1494 údajně mniši uschovali klášterní relikvie a klášter opustili.

V roce 1496 se někteří členové Hasenburského rodu společně s příslušníky rodů Lvů z Rožmitálu snažili klášter znovu obnovit.

V první polovině 16. století se však na Podbrdsku značně rozšířilo Augšpurské vyznání a roku 1552 mniši znovu opouštějí klášter, poněvadž se stali zcela izolováni v nábožensky cizím prostředí.

Přímé správy majetku se ujímají znovu Zajíci a postupně přemísťují cennější věci do Mšena. V roce 1591 prodávají klášter se všemi vesnicemi, které u něho zbyly, Ladislavu z Lobkovic na Zbirohu. (Ke klášteru tehdy

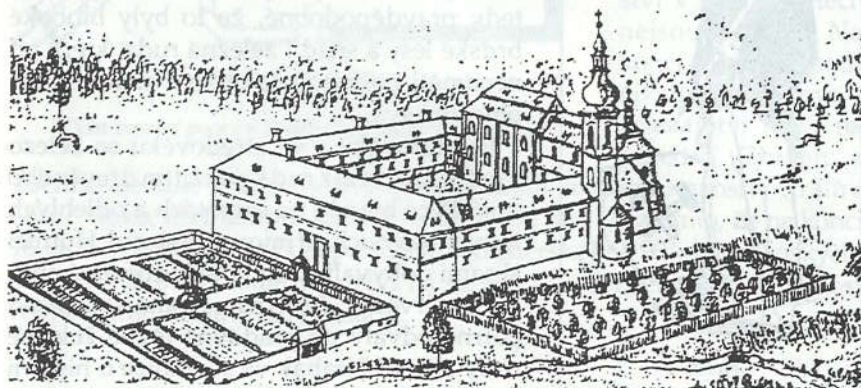
patřil: Zaječov, Kvaň, Těně, Újezd, Jivina, Rpety, Německá Lhota a Těžkov). Ostatní, blíže neurčený, majetek byl prodán pánům na Kníně a jiným panstvím.

Pokud je nám známo, objevuje se zde poprvé jméno Zaječov jako název obce.

Lobkovicové byli v této době evangelíky a o znovuzřízení kláštera neměli žádný zájem. Klášterní budovy byly částečně v sutinách nebo neobsazené, částečně sloužily k hospodářským účelům. Není nám známo, zda byl kostel dočasně obsazen evangelickým farářem, ale předpokládáme, že se tak nestalo.

V držení Lobkoviců byl klášter jen velmi krátkou dobu. Roku 1594 byli bratři Jiří a Ladislav z Lobkovic obviněni z velezrady. Ladislav uprchl za hranice a jeho majetek byl konfiskován. Správou pověřil Rudolf II. královskou komoru. Šlo o velmi rozsáhlý a výnosný majetek, k němuž patřilo kromě panství zbirovského i panství Točnick a panství Králův Dvůr.

Na počátku třicetileté války v roce 1620 byl klášter znovu vypleněn a vypálen uherským vojskem, které přišlo na pomoc odbojným českým stavům a zkázu dovršili místní obyvatelé a lidé z okolí. V dalším průběhu třicetileté války vojska obou válčících stran procházela krajem a škodila jak vojska, která měla hájit zájmy protestantských stavů, tak i vojska císařská. O klášteře samotném však konkrétní zprávy nemáme a předpokládáme, že zde nebylo co drancovat a ničit. Z roku 1643 se dochovala zpráva, že zbirožský hejtmán Jan Kolenec z Kolna dal z vlastních prostředků střechy a zdivo pustého kláštera tak zabezpečit, aby bylo chráněno proti povětrnostním vlivům.

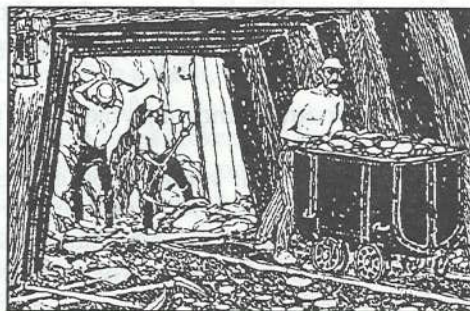

„Návrh na přestavbu kláštera Svaté Dobrotivě z období kolem roku 1752“

6. Pokus o obnovení kláštera

V druhé polovině 17. století došlo v Čechách k upevňování pozic katolické církve. Roku 1676 byl, tehdy již opravený klášter znovu osazen mnichy řádu sv. Augustina. V následujícím roce došlo v areálu kostela k záhadnému objevení ostatků sv. Dobrotivé (St. Benigny).

Vyzdvižení a ověřování nálezu bylo tehdy prováděno velmi okázale za asistence celé řady hodnověrných svědků. Obdobně tomu bylo i při ukládání uvedených ostatků do oltářní části. Vynořily se i legendy vztahující se ke zdejšímu klášteru, kostelu nebo jednotlivým památkám. Za podpory celé řady církevních i světských hodnostářů a hlavně měšťanů z Rokycan a Plzně se měl klášter stát významným poutním místem. Tento záměr se však nezdařil a v době vlády císaře Josefa II. se v letech 1787 a 1789 dokonce znovu jednalo o jeho zrušení.

"Práce v dolech"

"Horník
ve slavnostní uniformě"

7. Zaječov a železářství

Letmý pohled na vesnici postačí k tomu, aby si každý uvědomil, že zemědělství nebylo a nikdy nemohlo být hlavním zdrojem obživy zdejších obyvatel. Orné půdy je málo, terén je svahovitý a pole jsou kamenitá. Je tedy pravděpodobné, že to byly hluboké brdské lesy a snad i železná ruda, která od nepaměti poskytovala obživu značné části obyvatelstva.

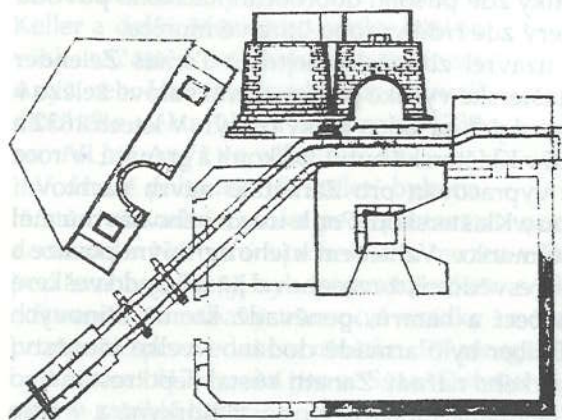
Ve starověku i ve středověku se železo vyrábělo přímo z rud s použitím dřevěného uhlí. Pece bývaly na samotách a odlehlých lesních návrších, přímou zdroje rud. Hutníci si sami dobývali rudu i pálili dřevěné uhlí.

V okolí vesnic Zaječova a Kvaně jsou dosud patrné odvaly po pradávce těžbě železné rudy a Josef Hrabák ve své knize o historii železářství uvádí i pozůstatky vlních pecí.

Nejstarší nepřímý zápis vztahující se k těžbě železné rudy a snad i k výrobě železa je z roku 1263 v zakladací listině kláštera. Zakladatel kromě jiného majetku daroval řeholníkům "... i užitek z hor jakýchkoliv a co by se snad později náhodou našlo".

Na základě tohoto údaje předpokládáme, že se tehdy v katastru obcí Ostrova a Kvaně intenzivně dolovalo. Dolování muselo být výnosné, přikládal-li mu zakladatel takovou důležitost, že je uváděl v tak významném dokumentu. (Tehdy se u feudálů obvykle považovala za majetek jen zemědělská půda.) Bylo to v době vlády krále Přemysla Otakara II., t.j. v době, kdy se hodně budovalo a také hodně bojovalo a pro obě tyto činnosti bylo kovářství, zvláště železa, velmi potřeba. Jednalo se zde výhradně o ložiska železných kovů, poněvadž rudy jiných kovů se tu nevyskytují.

Tzv. Komárovská rudní oblast se táhne od Strašic až do okolí Felbabky, se středem mezi Zaječovem, Komárovem a Malou Vískou. Uložení je

"Plán vysoké pece ve Svaté Dobrotivě z roku 1763"

sedimentálního původu a hlavním zdrojem železa ve zdejších rudách je hematit a siderit. Uložení rud bylo silně narušeno vulkanickou činností, která byla na Zaječovsku mimořádně intenzivní.

Údaje o železářství v dalších letech nejsou známy. Na konci 16. století podnikali Lobkovicové v železářství nejen na panství Zbiroh a

Točnick, ale také v Popovicích, které připojili ke svému panství Králův Dvůr. Roku 1591 koupili klášter i s železnou hutí. Je známo, že na konci 16. století platil hamerník za pronájem z Klášterské huti 90 kop míšenských, při čemž dostával zdarma dříví na stavbu i na dřevěné uhlí. Vrchnost rovněž hradila stavební náklady.

8. Vysoká pec Klášterská

Na konci 16. století přichází na Podbrdsko slevárenský odborník Valon Kašpar de Sart, který je přijat do služeb císaře Rudolfa II. a který kolem roku 1595 postavil a uvedl do provozu první vysokou pec v Karlově Huti. Na Berounsku však dlouho nezůstal. Po několika letech přechází na Zbirožsko, kde kolem roku 1600 postavil a uvedl do provozu další vysokou pec ve Strašicích.

V roce 1614 postavil a uvedl do provozu vysokou pec v Zaječově, která byla známa pod jménem "Klásterská". Klášterská vysoká pec byla tedy jednou z prvních v Čechách. Na rozdíl od Strašic zde nepodnikal sám, ale společně se svým bratrem Juliem a hamerníkem Kašparem. Výnos této vysoké pece se dělil na čtyři díly při čemž Jindřich Kašpar de Sart měl dva díly, jeho bratr Julius a hamerník Kašpar každý po jednom dílu. V této vysoké peci se vytavilo týdně 10 až 12 housek po 4 centýřích, t.j. roční produkce cca 1 000 až 1 200 q surového železa.

V průběhu třicetileté války zde působil dobrobruh italského původu Mateo Zanetti de Dieu, který zde řídil výrobu litinové munice.

20. března 1632 s ním uzavřel zbirožský hejtman Tomáš Zelender smlouvu, že mu bude z Klášterské vysoké pece dodávat surové železo v ceně 1 kopy 36 grošů míšenských za jeden český centýř. V letech 1632 a 1633 vyrobil údajně Zanetti v Klášterské huti 1393 koulí a granátů. V roce 1633 je českou komorou vypracován pro Zanettiho návrh pachtovní smlouvy pro huť Strašickou a Klášterskou. Podle uvedeného návrhu měl Zanetti řídit pouze výrobu munice. Vzhledem k jeho agresivní povaze a válečným potřebám jsme přesvědčeni, že zasahoval již tehdy do veškeré výroby včetně vysokých pecí a hamrů, poněvadž kromě litinových granátů o váze 20 až 200 liber bylo armádě dodáno i velké množství ručních granátů a zákopnického nářadí. Zanetti zůstal nepotrestán i po zavraždění zbirožského hejtmána Linharta Korky z Korkyně a v roce 1640 s ním byla uzavřena smlouva, podle níž mu byly plně podřízeny všechny hutní provozy. Stalo se tak přesto, že zbirožský hejtman Jan Kolenec z Kolna ve svém dopise o něm napsal: "Nežli intend (vrchní dozor) pana Zanetti není tak horlivý armádu fedrovati, jak svůj měšec špikovati."

Z období třicetileté války se dochovaly dvě mapy Podbrdsko. Na obou je zakreslena mimo jiné i huť Klášterská a na druhé z nich je navíc poznámka, že huť je hnána na prostřední vodu.

O zdejší vysoké peci a s ní spojeném hamru se nedochovalo mnoho konkrétních zpráv a to hlavně z toho důvodu, že byla vždy jenom pobočkou huti ve Strašicích a odtud byla administrativně i technicky

řízena. Její nevýhodou také bylo, že byla spojena pouze s jedním hamrem, což neodpovídalo kapacitní rovnováze, protože tehdy byly skoro u všech vysokých pecí, které zůstaly v provozu, hamry dva. Z toho důvodu v roce 1638 navrhoval zbirožský hejtman Jan Kolenec z Kolna, aby byl z Hudečkovice mlýna vybudován další hamr. Tento návrh se však neuskutečnil pro vpád Švédů v následujícím roce.

Při huti se řemeslo obvykle dědilo z otce na syna, např. Sekyrkové, Fikarové a Pochové byli často hutníky, Vajnarové a Toncarové se objevují jako horníci, Humlové a Švamberkové jako uhlíři. Po třicetileté válce zde došlo ke značnému snížení počtu obyvatel. Problém byl zřejmě řešen přistěhovalectvím a od roku 1651 se zde nově vyskytují jména Unger, Keller a další. Mezi pracovníky huti se však nejčastěji setkáváme se jménem Anyž, nebo Hanýž a ti se obvykle dožívali dlouhého věku. Na příklad roku 1739 zemřel Jan Anyž ve věku 107 let.

V druhé polovině 18. století byla na místě dosavadní vysoké pece postavena vysoká pec nová. Její plán se dochoval v Národním technickém muzeu v Praze. Byla postavena blíže pod svahem, který byl spojen můstkem s plošinou sazebný. Tím byl odstraněn namáhavý transport vsázky směrem vzhůru a navážení se provádělo po uvedeném můstku. Při reorganizaci Komorních železáren byla v roce 1817 vysoká pec ve Svaté Dobrotivé zrušena a zbořena. Krátce potom zanikl i hamr.

9. Problémy zdejšího železářství

Pokud existovala primitivní (přímá) výroba kujného železa v malých pecích, stavěných u nálezště rudy, bylo železářství záležitostí pouze jednotlivce nebo kolektivu několika lidí. Od využití vodní energie a zproduktivnění výroby naráží zdejší železářství na určité problémy.

- Byly to hlavně:
- a) nedostatek vody,
 - b) nedostatek rudy,
 - c) nedostatek pracovních sil.

ad a) Průtok vody zdejším potokem byl nedostačující a hlavně nepravidelný. Pro zlepšení situace bylo nutné vybudovat dokonalejší

"Otisk litinové oplatnice z počátku 19. století"

vodní systém, spojený s výstavbou dalších nádrží a rybníků (Rokyta, Šibal, Nový a Nademlejský). Ani to však plně nepokrylo požadavky a v době letního sucha musel být provoz zastavován. To platilo i o zimním období, kdy voda na kolech namrzala.

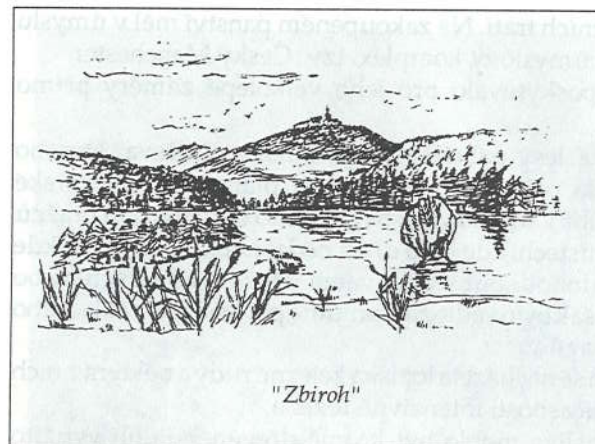
ad b) I když v okolí Zaječova byla celá řada dolů, pro Klášterskou huť měly význam dvě lokality - důl Zaječovský a důl Kvaňský. Z ostatních dolů v okolí se ruda dovážela do Strašic, nebo do Komárova a z dolu Kozojedského dokonce až do Obecnice. V roce 1660 řídil šichtmistr Jan Horčický z Tepence rozsáhlou rekonstrukci huti. Přitom se uvádí, že našel u Zaječova, Kvaně a Kařeza nová ložiska kvalitní železné rudy. V následujících letech se však horníci domáhají zvýšení mzdy pro nebezpečnou práci, poněvadž pracují "pod starými díly". V roce 1697 se znovu poukazuje na nebezpečnou práci v zaječovských dolech. Šachty byly tehdy hluboké cca 50 m a byly ohroženy důlními vodami. V tomto roce dostávali horníci 3 1/2 kr. za kolečko rudy. Dědičná (odvodňovací) štola byla ražena roku 1780.

ad c) V Zaječově a přilehlé Kvani nebylo nikdy dost pracovních sil často docházelo ke sporům, zda poddaní mají plnit svoje robotní povinnosti na pozemcích klášterního dvora, nebo při svozu rudy a dřevěného uhlí k huti. Od roku 1667 navrhuje zbírožský hejtman zrušení klášterního dvora. Spor o pracovní sílu byl definitivně vyřešen ve prospěch huti roku 1710, kdy byl klášterní dvůr zrušen a jeho pozemky rozděleny mezi nově příchozí poddané. Tak došlo k založení Nové Vsi.

10. Třetí oblast manufakturní výroby cvočků na Podbrdsku

Jak již bylo uvedeno v předcházejících kapitolách, byla při reorganizaci Komorních železáren v roce 1817 vysoká pec Klášterská zrušena a krátce nato byl zastaven a zbořen i zdejší hamr. Tím vznikla na Zaječovsku katastrofální situace, poněvadž mimo přímých pracovníků u vysoké pece a v hamru se projevilo podstatné snížení pracovních příležitostí i pro horníky, uhlíře, povozníky a některé další pracovníky. Práci ztratila zhruba polovina mužů v produktivním věku a polovina obce byla bez obživy.

V této době se sousední železářny v Komárově blížily k vrcholu své slávy, ale pracovníkům ze Zaječovska se sem nepodařilo vůbec proniknout. Překážkou byla nejen příslušnost k jinému panství a do jiného okresu, ale i nevhodná odbornost. Hlavní překážkou však byl i určitý lokální patriotismus, který tehdy na Komárovsku zapustil hluboké kořeny. Bylo to způsobeno prosperitou komárovského závodu, lepšími pracovními

"Zbiroh"

podmínkami v něm, relativně vyšší životní úrovní zdejších pracovníků a částečně i určitým sociálním zajištěním. Pro Klášteráky byly tehdy Komárovské železářny uzavřeny.

Obtížnou situaci tehdy vyřešila domácí výroba cvočků. Dělníci,

kteří přišli o práci, měli určitou kvalifikaci a zkušenosti v oboru hutnictví a zpracování železa pro ně nebylo neznámým pojmem. Kromě toho byli z existenčních důvodů přinuceni přijmout jakoukoliv práci s minimálními mzdovými nároky. Přitom domácí výroba hřebíků, cvočků a dalších drobných výrobků kladla jen malé nároky na výrobní zařízení.

Není nám známo, zda se již dříve, např. již v 18. století, toto řemeslo v Zaječově a okolí provozovalo, ale skutečností je, že v první polovině 19. století se stalo Zaječovsko (tím se rozumí Svatá Dobrotivá, Zaječov, Kvaň a částečně i Olešná) po Hořovicku a Hostomicku třetí největší oblastí manufakturní výroby cvočků na Podbrdsku.

A byla to právě výroba cvočků, která byla až do konce 19. století hlavní obživou podstatné části zdejšího obyvatelstva.

11. Období působení B. H. Strousberga

Kupní smlouvou ze dne 31. prosince 1868 zakoupil panství Zbiroh Dr. Bethel Henry Strousberg. Byl to německý podnikatel, který zbohatl z výroby

"Zbirožská krajina"

železa a staveb železničních tratí. Na zakoupeném panství měl v úmyslu vybudovat mohutný průmyslový komplex, tzv. Český Manchester.

Zakoupené panství poskytovalo pro jeho velkolepé záměry přímo ideální podmínky:

1. Rozlehlé a hluboké lesy nabízely velké množství dřeva, kterého mohlo být využito jako paliva pro současné i plánované železářské závody (jako dřevěné uhlí). Mohlo však být využito i pro výrobu prachů pro tratě budované v místech, kde bylo dříví nedostatek, nebo i tam, kde se podnikatel nemohl dohodnout s dodavateli dřeva z cenových, nebo jiných důvodů. Dřeva však bylo vedle železa nutně potřeba jako základního materiálu při výrobě vagónů.

2. Na četných místech se nacházela ložiska železné rudy a některá z nich byla v minulosti i v současnosti intenzivně těžena.

3. Jako výhodného paliva mohlo být kromě dřevěného uhlí využito černého uhlí z blízké pánve Radnické a hlavně kvalitního a koksovatelného uhlí z nově otevřené pánve v Mirošově.

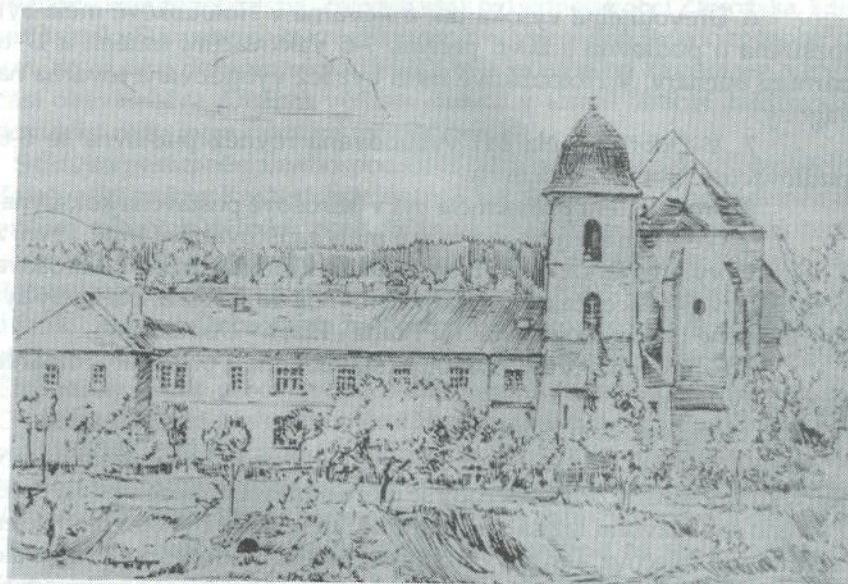
4. Součástí velkostatku byly i hutnické závody s bohatou tradicí, kterých mohlo být využito jako vhodné nástupiště pro další podnikání v hutnictví, železářství i strojírenství. Kladem byla i ta okolnost, že uvedené závody byly již v minulosti centrálně řízeny ze Zbiroha jako komorní železářny.

5. Byl zde značný počet kvalifikovaných dělníků, který mohl být případně rozšířen nábořem rovněž kvalifikovaných dělníků z bezprostředního okolí.

6. Panství se nacházelo ve výhodné poloze mezi Prahou a Plzní. Výhodné komunikační spojení zajišťovala významná železniční trať Praha - Plzeň - Domažlice, uvedená do provozu v roce 1862, na kterou měl navazovat systém podnikových vlečků.

Z uvedeného přehledu je jasné, že nešlo ani o nahodilou koupi, ani o neuvážený hazard, nýbrž o riskantní, ale dobře promyšlený a rozpracovaný záměr odvážného podnikatele. Jeho hlavní záměry bychom mohli shrnout do těchto bodů:

1. Přestavba zbirožského zámku v reprezentační sídlo.
2. Výstavba dvou koksových vysokých pecí ve Františkově.
3. Výstavba Bessemerovy hutě se čtyřmi konvertory, pudlovy a válcovny na Borku.
4. Výstavba čtyř vysokých pecí v Kařízku.
5. Pět vysokých pecí mělo stát ve Strašicích, z toho tři na koks a dvě na dřevěné uhlí.

Oba obrázky: „ZAJEČOV, klášter augustiniánů sv. Dobrotivě s kostelem Zvěstování P. Marie - založen 13. května 1263 Oldřichem Zajícem z Valdeka“.

6. Dřevouhelná vysoká pec a slévárna v Holoubkově měla být rozšířena o pudlovnu s 20-ti pecemi, 9-ti válcovacími tratěmi a 17-ti parními buchary. V Holoubkově měla být též vybudována továrna na vagóny.

7. V Dobřívě měla být vybudována rovněž pudlovna se 6-ti pudlovacími pecemi a válcovna.

8. Pro zajištění paliva měla být v Mirošově postavena koksovna.

9. Převahu surovin a výrobků měly zajišťovat dvě tratě. První z Krušné Hory přes Janovku do Františkova a Zbiroha, druhá z Mirošova přes Dobřív, Strašice, Zaječov a Kařízek rovněž do Zbiroha. Zde měly být obě uvedené tratě napojeny na trať Praha - Plzeň - Domažlice.

10. Zároveň s průmyslovou výstavbou měla probíhat i rozsáhlá bytová výstavba.

Jakou úlohu měl hrát Zaječov?

Zaječov měl být dodavatelem železné rudy pro čtyři vysoké pece v Kařízku a případný přebytek rudy se měl dodávat i pro jiné vysoké pece. Počítalo se s hlavním ložiskem na Milině, které mělo být otevřeno nejen ze strany od Zaječova, ale i novými štolami ze strany od Olešné. Uvažovalo se i s těžbou ložiska Na Hrbku. Doly měly být napojeny na vlečku, která se budovala v jejich bezprostřední blízkosti.

Období působení B. H. Strousberga trvalo jen velmi krátce. Hospodářská krize, která od druhé poloviny roku 1873 zasáhla celé Rakousko, měla svůj negativní dopad i na jeho podnikání. V říjnu 1875 došlo k úpadku a byl vyhlášen konkurz nejen na zbirožské panství, ale na celý Strousbergův majetek. Rozpad hutního kombinátu byl dovršen v roce 1879, kdy zbirožské panství zakoupil hrabě Colloredo-Mansfeld a to bez hutí. V této době měl hrabě problémy s hutěmi na jeho dosavadním panství Dobříš, a to hlavně s hutěmi v Obecnici.

Jednotlivé hutní provozy pak byly rozprodány různým zájemcům, kteří nebyli schopni realizovat Strousbergovy velkolepé záměry a ve většině případů nebyli schopni ani udržet v provozu to, co již bylo dříve vybudováno.

Tím prakticky končí těžba železné rudy na Zaječovsku.

12. Orientace na Komárov

Z katastrofální situace, která vznikla na tehdejší zbirožském panství krachem velkolepého Strousbergova projektu na vybudování průmyslového komplexu, nebylo úniku, poněvadž důsledky hospodářské krize se projevily i na sousedním Hořovicku a Rokycansku, kde byla rovněž početná armáda lidí bez práce. Snad jenom emigrace byla určitým

východiskem ze zoufalství. Zaječov však byl jednou z obcí Zbirožska, kde se důsledky Strousbergova krachu projevily nejméně. Bylo to způsobeno tím, že na jeho riskantním podnikání byla existenčně závislá jen menší část obyvatelstva. Obživu většiny rodin i v tomto období zajišťovala domácí nebo manufakturní výroba cvočků.

S tím, jak postupně slábla hospodářská krize, nacházeli někteří obyvatelé Zaječovska práci v Knížecích železárnách v Komárově. K pravidelnému přílivu mladých dělníků do Komárova však dochází až po založení učňovské školy a to hlavně na konci minulého a počátkem tohoto století. Podle dochovaných statistik pracovalo v roce 1905 v Komárově již 68 dělníků ze Svaté Dobrotivé a ze Zaječova. Bylo to sice jen 8 % z celkového počtu zaměstnanců a počtem obyvatel mnohem menší vesnice, jako např. Chaloupky, Osek nebo Hvozdec zaječovské početně převyšovaly. (Z Chaloupek včetně Neřežína bylo 151 pracovníků, t.j. 18 %, z Oseka 106 pracovníků, t.j. 12 % a ze Hvozdece včetně Mrtníka 67 pracovníků, t.j. rovně 8 %). Zatímco zdroje pracovních sil z Komárova a okolních vesnic (Chaloupek, Malé Visky, Jiviny a Kleštěnice) byly vyčerpány a dělníci z Oseka a ze Hvozdece se začali částečně orientovat na nově vznikající závody v Hořovicích, počet pracovníků ze Zaječovska stále rostl a postupně pronikali do všech profesí a do všech dílen.

13. Závěr

V této stati jsem měl v úmyslu vylíčit historii vesnice Zaječova, a to od nejstarších známých údajů až do počátku tohoto století. Snažil jsem se ji podat pouze rámcově a ze širšího pohledu. Trochu podrobněji jsem se zmínil o historii kláštera a o vývoji železářství, poněvadž právě tyto dvě oblasti považuji za hlavní základ rozvoje i úpadku zdejší lokality. Vývoj v devatenáctém století jsem uvedl již jen heslovitě a dvacáté století jsem úmyslně vynechal. Domnívám se, že cvočkařství a na něj navazující dělnické hnutí na Zaječovsku by mohlo být námětem samostatné studie.

Kvaň

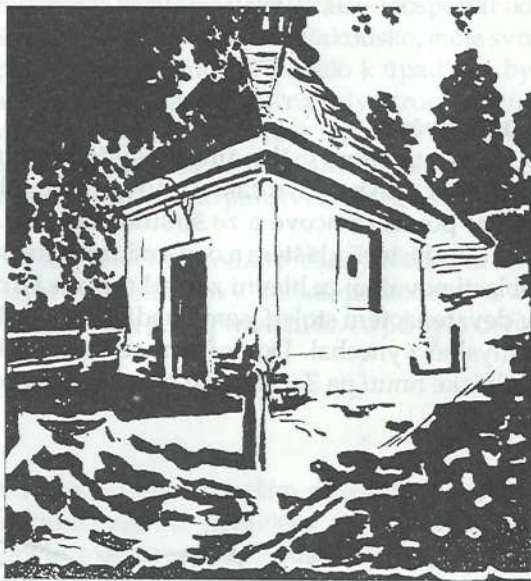
ing. Josef Švandrlík

V podhorské krajině na severním úbočí Brd se pod vrchem Beranem a Skalkou nad malebným klášterem Svato-Dobrotivským rozkládá vesnice Kvaň. Od zříceniny hradu Valdek je vzdálena asi 1/2 hodiny chůze.

Historický střed obce se nalézá na mírném návrší jemuž v nedávné době vévodila kaplička se vzrostlými lipami a rybníčkem. Po jejím zbourání nám místo, kde stála, připomíná litinový kříž z 2. třetiny 19. století. Obec je rozlehlá, jejím nejvyšším bodem je Vitinka - Čihadlo s 600 metry nad mořem, západně odtud je osada Kozojedy, jihozápadně v lesním zákoutí osada Kout sousedící v dolní části se Zaječovem.

Datum jejího vzniku nelze jako u většiny obcí přesně určit. K založení se váže pověst vypravující o zavraždění sv. Ludmily r. 921 na hraně Tetině, tehdy ještě pohany Tumaněm a Kumaněm. Za tento "skutek" byli kněžnou Drahomírou bohatě odměněni. Tumaň obdržel ves Vranovice, kde postavil své sídlo, a Kumaň dostal Valdek s vesnicí. Osady obdržely jména posvých majitelích. Od těchto dob hovoříme o Tmani a Kvani.

Jiný výklad názvu souvisí s dolováním železných rud v okolí a jejím zpracováním, tavením a kováním. Odtud byl jen krok ke vzniku názvu Kvaň.

"Kaplička na Kvani"

První ověřenou zmínku o obci nalézáme v zakládací listině kláštera na Ostrově, později nazývaném Svato Dobrotivá, sepsané pražským biskupem Janem III. z Dražic r. 1263, ve které Oldřich Zajíc z Valdeka daruje Kvaň se všemi poli, lukami, háji i lesy a vším, co k ní náleží, řeholníkům augustiniánským. Vesnice Kvaň začala sdílet své osudy s tímto klášterem.

Nahlédnutím do klášterního urbáře s uvedením veškerého majetku kláštera podle vesnic zjistíme, že Kvaň v r. 1578 patřila pod zaječovský soud a nalézáme zde grunt Kašpara Zimmermona, grunt Bartla Wierera a grunt Jíry Langeru zvaného Dlouhýho.

Roku 1591 byl klášter Svato Dobrotivé spolu s vesnicemi Zaječov, Těně, Újezd, Jivina, Rpety, Lhota Německá, Těžkov a Kvaň prodán Ladislavu st. z Lobkovic na Zbirohu. Kvaň je ale uváděna jako pustá. Avšak již o tři roky později byl Lobkovicům majetek konfiskován a správou pověřil Rudolf II. královskou komoru.

Kdy došlo k opětovnému osídlení vesnice nevíme. Ale již po třicetileté válce (1618 - 1648) máme v Urbáři panství Zbiroveského z r. 1652 zaznamenáno ve zdejší vsi 9 osedlých, kteří odváděli vrchnosti úroků sv. Jiřského a sv. Havelského vždy 4 kopy 22 grošů, za prominutí roboty platili ročně 5 kop 40 grošů. Dále dávali 17 slepic a 1 kopy 25 kusů vajec. Kvaňským měli vypomáhat po jednom dni sušit seno poddaní z obou Vísek od Valdeka.

V Berní ruli z r. 1654 jsou uvedena jména tří rolníků s potahem - Andree Kienzla, Petra Kazila, Jana Arnošta, ten rovněž vyráběl dřevěné uhlí ke zdejšímu železnému hutím a dále 8 chalupníků - Tomáše Valdeckého, Martina Brozlera, Jana Kuncla, Jana Hanuše, Jiřího Štochla, Pavla Tesaře, Daniela Šucara a Tomáše Nového, z nichž dva naposledy jmenovaní opět pálili uhlí. Chovali 29 jalovic, 3 ovce, 30 sviní a 27 krav, těch ale mohli mít 60.

"Statek čp. 41 na Kvani - U Venců -"

Z dostupných pramenů se dovídáme o příhodě z r. 1672. Tehdy byl Adam Arnošt z Kvaně ustanoven šafářem na hospodářství Kryštofa Kotršála v Berouně, t.č. šichtmistra na huti ve Strašicích. Ten, jak praví, měl s šafářem nejednu potíž, protože: "Všelikými kouzly a čarami dobytku škodil, ale i nejpevnější zámky odmykal, do sklepu se dostal a tam sobě piva i vína do libosti točil a i jiným rozdával, sudy pak vodou dolíval a jak mohl zlodějským způsobem škodu činil." Po přistižení při činu byl spoután a před deportací na zámek Zbiroh hlídán ve Strašicích. V noci však přišel Arnoštův bratr a pivem z pánova sklepa hlídače opil, pak bratra osvobodil a na koni z pánovi konírny ujel.

Z počátku 18. století máme zprávu, že zde bylo 13 hospodářů a usedlíků, z řemeslníků 2 uhlíři, 1 horník, 2 tesaři, 2 voziči uhlí, 1 hutnický tovaryš, z podruhů 10 nádeníků, 1 tovaryš u vysoké pece, 1 řezník a 1 špatný tesařský tovaryš.

Významnou zásluhu mají kvaňští vedle zaječovských a olešenských na zachování augustiniánského kláštera ve Svaté Dobrotivě a zřízení fary v r. 1789. Tehdy byla řeholníkům uložena povinnost vést duchovní správu v Zaječově, Nové Vsi, Olešné, Jivíně a Kvani.

Na počátku 19. století žilo na Kvani v 55 domech 382 obyvatel. Obživu nacházeli hlavně v zemědělství a ve zdejších železorudných dolech. Jeden z nejrozsáhlejších, důl Kvaňský, byl pro železářny Zbirovské nejdůležitější. "Kvaňskou štolou" dlouhou 400 m byl spojen s údolím ve Svaté Dobrotivě.

Zapomenout nesmíme ani na vzdělanost zdejších obyvatel. Nejprve byla výuka zajišťována v klášterní dvoutřídní škole. Roku 1880 zde byla škola zrušena a nahrazena novou školou patřící obcím Zaječovu a Kvani. Ve starých zápisech je uvedeno, že na navážení kamene z Kvaňského lomu potřebného k výstavbě nové školní budovy se podílel Václav Kebrdle, Antonín Kratochvíl a Hynek Charvát. Celkové náklady na stavbu činily 12874 zlatých. Z panství Zbiroh bylo na stavbu poukázáno 4853 zl., subvence dosáhla výše 1500 zl. Obec Kvaň přispěla částkou 2168 zl. a obec Zaječov 4353 zl.

Vesnice se postupně rozrůstala. Při sčítání lidu v roce 1910 měla Kvaň 708 obyvatel a 96 domů. Pro porovnání, v Zaječově bylo tehdy napočítáno ve 108 domech 928 obyvatel a v Nové Vsi ve 41 domu 365 obyvatel.

To jsme se již dostali do doby nedávné. Roku 1914 vypukla I. světová válka, a tak Kvaň měla své legionáře: ruské-Jana Anýže, Ant. Mužíka, Emila Toncara, Františka Šoltise, francouzského-Holmana a italské-Antonína Šnajdra, Adolfa Šnajdra a Františka Jakoubka. V této válce zahynuli: František Hebeda, Vladimír Hebeda, Rudolf Hrabák, Jan Jaroš,

František Kratochvíl, Ferdinand Kratochvíl, František Kratochvíl, Václav Kratochvíl, Stanislav Malý, Josef Šlapák, Adolf Vajnar.

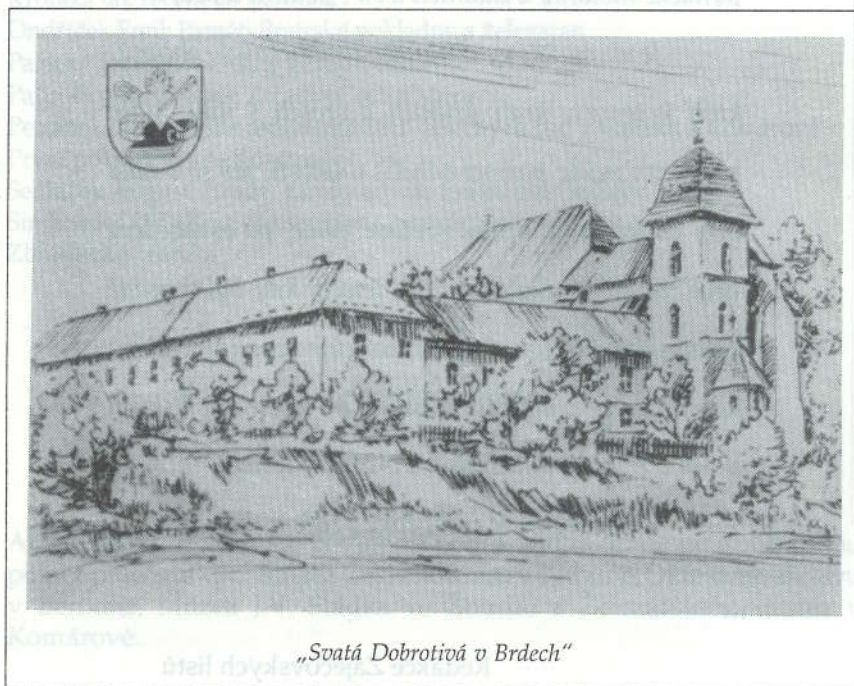
Bohatý byl na Kvani spolkový a politický život. V roce 1938 zde působil sbor dobrovolných hasičů, spolek domkařů, občanská beseda, spolek včelařů, čs. sociálnědemokratická strana, čs. strana národněsocialistická a republikánská strana československého venkova.

Přišla II. světová válka. Svým životem r. 1942 naši svobodu zaplatil 51 letý starosta obce Kvaň Josef Jícha.

K 1. dubnu 1949 byla obec Kvaň společně s obcemi Zaječov, Olešná, Jivina a Kařízek přemístěna z okresu Rokycany do okresu Hořovice.

Temnou skvrnu v historii obce představují události v 50. letech, a to jednak zřízení 52. pomocného technického praporu 1.9.1950 ve Svaté Dobrotivě v osadě Kout ze silničního pluku a dále pak násilná kolektivizace, zabránění statku, vystěhování a věznění rolníků.

1. ledna 1976 se slučuje Kvaň se Zaječovem. Sloučení obcí bylo provedeno jako první v okrese a mezi prvními v kraji.

Doslov

Dočetli jste první souhrnné pojednání o historii našich obcí. Za umožnění jejího vydání patří poděkování jak Obecnímu úřadu v Zaječově, tak i našim podnikatelům za poskytnutí finančního příspěvku na tisk.

Protože bychom chtěli ve vydávání ročenek pokračovat, obracíme se na Vás se žádostí o zapůjčení materiálů týkajících se našeho kraje. Jistě se najdou zajímavé zprávy o našem kostele a klášteře "Na Ostrově", pytlácké historky z okolních lesů, pověsti a pod.

Je zde možné využít znalostí pamětníků - občanů, kteří k tomuto kraji přilnuli a srostli s ním. Vaše svědectví může pomoci odhalit události, jež se v naší obci odehrály ve druhé světové válce, po osvobození obce, přiblížit události v 50. letech, kdy byl v osadě Kvaň zřízen 52. pomocný technický prapor a prováděna kolektivizace zemědělství, ale i o působení sovětských vojsk v r. 1968 v naší obci a okolních lesích.

Za poskytnuté příspěvky předem děkujeme.

Redakce Zaječovských listů

Prameny a literatura:

Berní rula
Památní kniha obce Kvaň
Pamětní kniha obce Zaječova
Tereziánský katastr
Brand Bernard: Klášter Svato-Dobrotivský
Čepelák Václav: Z dějin železářství na Hořovicku
Drachovský Antonín: Kulturní obrázky ze Zbirovska
Drachovský Antonín: Strašice
Fiala Zdeněk: Předhusitské Čechy
Hrabák Josef: Hornictví a hutnictví v království Českém
Hrabák Josef: Železářství v Čechách jindy a nyní
Kolektiv: Dějiny Československa v datech
Kolektiv: Monografie Hořovicka a Berounska
Kolektiv: Rozpravy NTM
Kolektiv: Vlastivědný sborník Podbrdsko
Kolektiv: Umělecké památky Čech
Kořán Jan: Staré české železářství
Kosmas: Kronika česká
Kronika tak řečeného Dalimila
Ondříček Emil: Paměti Bratrské pokladny a železáren
Palacký František: Dějiny národu českého
Paprocký Bartoloměj: Zrcadlo Čech a Moravy
Petránek Jan: Ložiska sedimentárních železných rud v Mníšku a Komárově
První pokračovatelé Kosmovi
Sedláček August: Hrady, zámky a tvrze království Českého
Simanlides D.F.: Kratičké sepsání o huti železné
Zbraslavská kronika

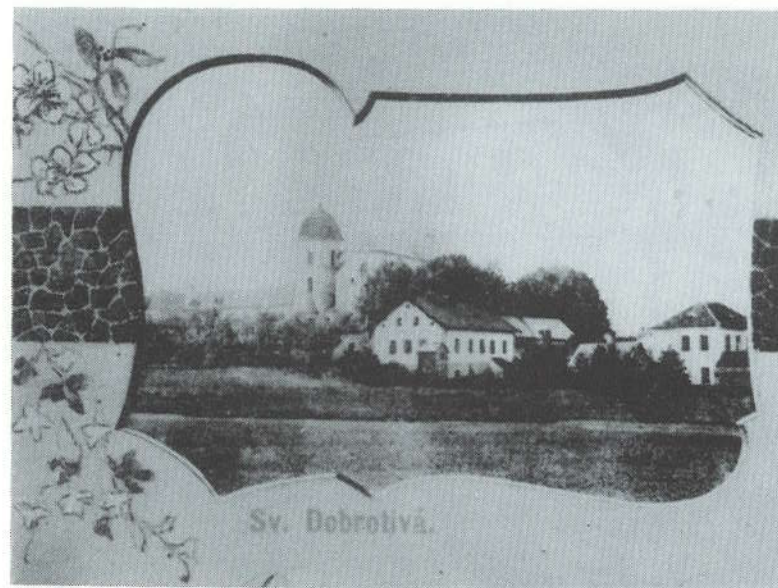

Autoři považují za milou povinnost poděkovat za ochotnou a přátelskou pomoc pracovníkům Muzea Českého krasu v Berouně, Okresního archivu v Berouně, Muzea J.V. Sládka ve Zbiroze a Železářského muzea v Komárově.

Obrazová část

1. „Nejstarší vyobrazení naší obce“

2. „Dopisnice z roku 1912“

3. „Stará škola“

4. „Hostinec ve Zděné v roce 1962“

5. „Restaurace u Švamberků“

6. „Pohled z Cihelny“

7. „Nová silnice v roce 1964“

9. „Panenský rybník před protržením“

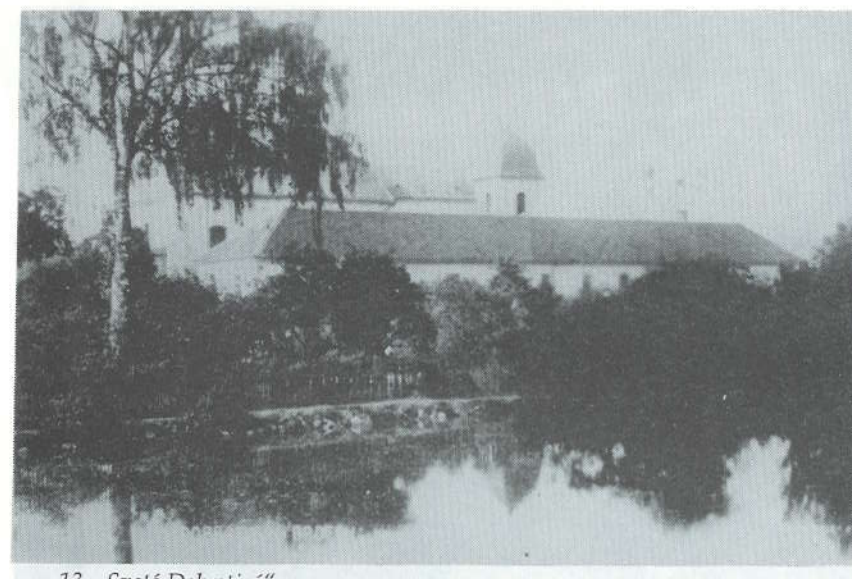
8. „Klášter sv. Dobrotivé, Cihelna a škola v roce 1964“

10. „Střed obce v 60. letech“

11. „Pohlednice vydaná obchodníkem Ant. Anýžem z Horního Zaječova“

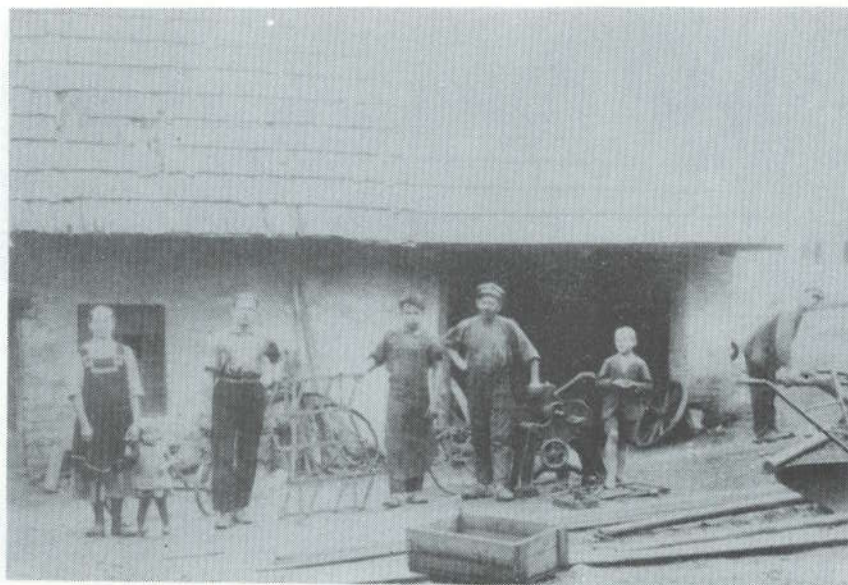
13. „Svatá Dobrotivá“

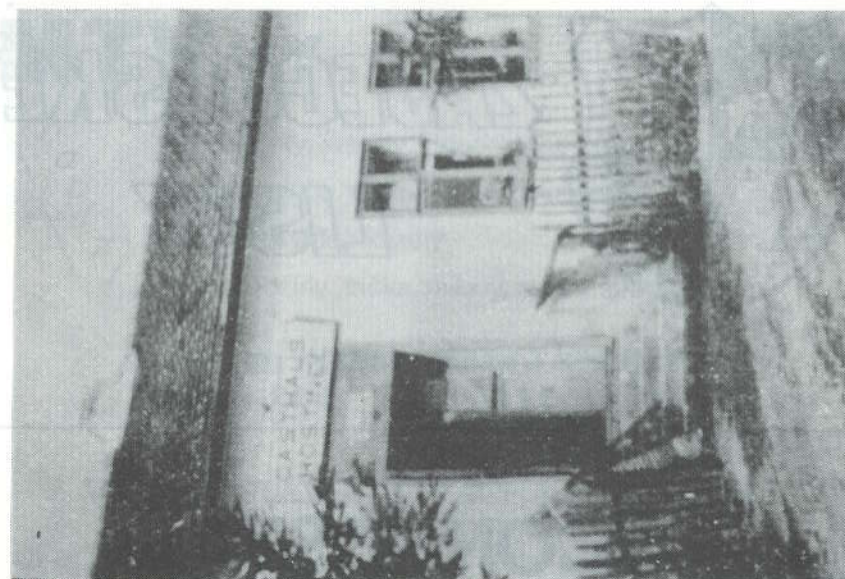
12. „Nově zastavěná pastvina Varta“

14. „Svatá Dobrotivá“

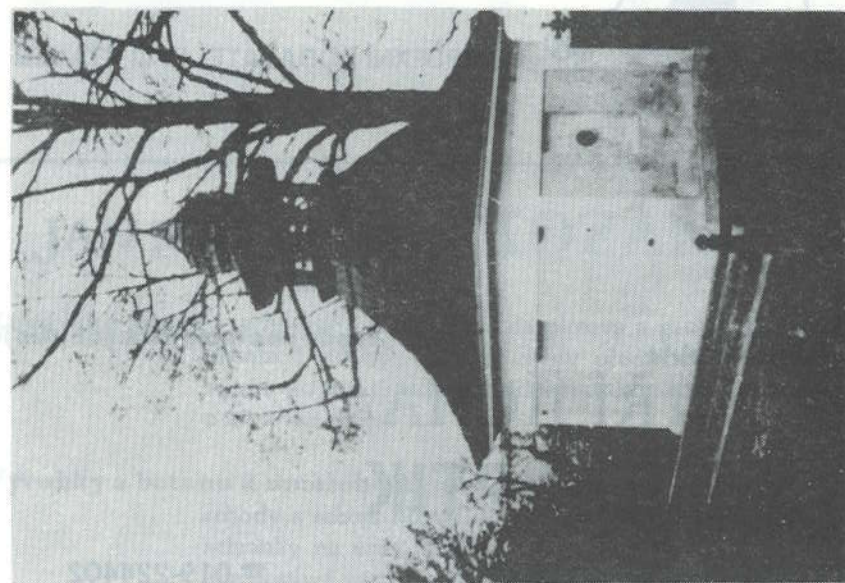
15. „Kovářna na Kvani“

17. „Hostinec na Kvani“

16. „Bývalá chalupa čp. 36 na Kvani“

18. „Zvonička na Kvani“

ZAJEČOVSKÉ LISTY

Vydává Obecní úřad Zaječov

CONGESTA

SPOL. S R. O.

DIVIZE
B+CH

KOMPLEXNÍ DODAVATELSTVÍ STAVEB

RUKO

Optometrista

Prodej optometrických strojů

JIŘÍ JÍCHA
OPTIK

Riegrova 10
PLZEŇ

☎ 019-224402

MTV elektric

n
a
b
í
z
í

- televizory, satelity, videomagnetofony, CD
- přehrávače, věže a další elektroniku
- audio a video kazety
- textil (džíny, trička, mikiny, svetry apod.)

prodej na adrese: Milan TÁBORSKÝ
Zaječov 205, tel.: 0316/932391

VEŠKERÉ STAVEBNÍ PRÁCE, KANALIZACE
A DROBNÉ ZEMNÍ PRÁCE

Firma Ing. MARIE KASLOVÁ

Firma:
268 01 HOŘOVICE 890
Tel./ Fax: (0316) 34 24

Privat:
267 63 ZAJEČOV
Tel.: (0316) 93 22 06

JAN NOVÁK fa: "KOZANO"

Kovářské práce: - schodiště - zábradlí - vrata plotová a garážová - mříže
okenní a dveřní - okrasné stěny před krby - botníky -
servírovací stolky - malou zemědělskou techniku - soustružnické
a frézarské práce.

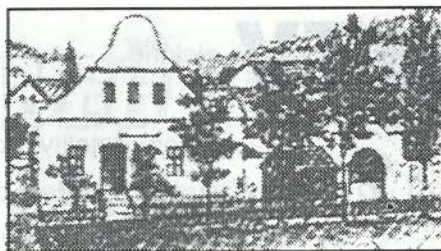
Výrobky z betonu a umělého kamene (terasa):

schody a schod. obložení - náhrobní desky a obrubníky -
schránky na urny (sklípky) - betonové lavičky - skládací
kompostové stěny - překlady atypické dle požadavku.

Restaurace

"U ANDULKY"

v Zaječově ve Zlíně

Vás zve ke každodennímu příjemnému posezení,
na dobrý oběd i večeři.
Pořádáme různé oslavy výročí, schůze, svatby.
Těšíme se na Vaši návštěvu.

HUML & HUML spol. s r. o.

obchodně výrobní firma a
provoz el. přístrojů

267 63 ZAJEČOV
tel.: 0316/932308

**VÝROBA OKEN A DVEŘÍ
ATYPICKÝCH ROZMĚRŮ**

MILAN KOSTIČÁK - truhlářství

267 63 ZAJEČOV 203

Časopis pro Vás

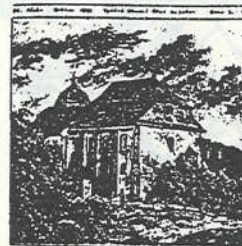
Státní výtvarná škola v Praze
výtvarník: J. Křížek, 1950

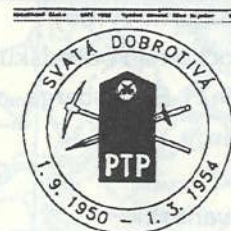
Malíř: J. Křížek, 1950

Malíř: J. Křížek, 1950

Malíř: J. Křížek, 1950

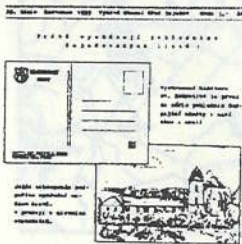
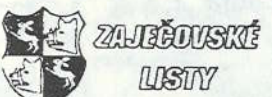

VÍTÁME VÁS V SANTA CRUZ

28. let výstavnictví v Zaječově

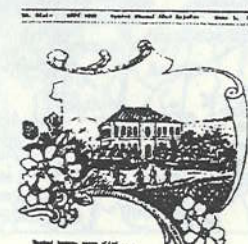
Spoick chovatelů
drobného hospodářského zvířectva
pro Svatou Dobrotvou a okolí
se sdílejí ve Svaté Dobrotvě

Malíř: J. Křížek, 1950

Malíř: J. Křížek, 1950

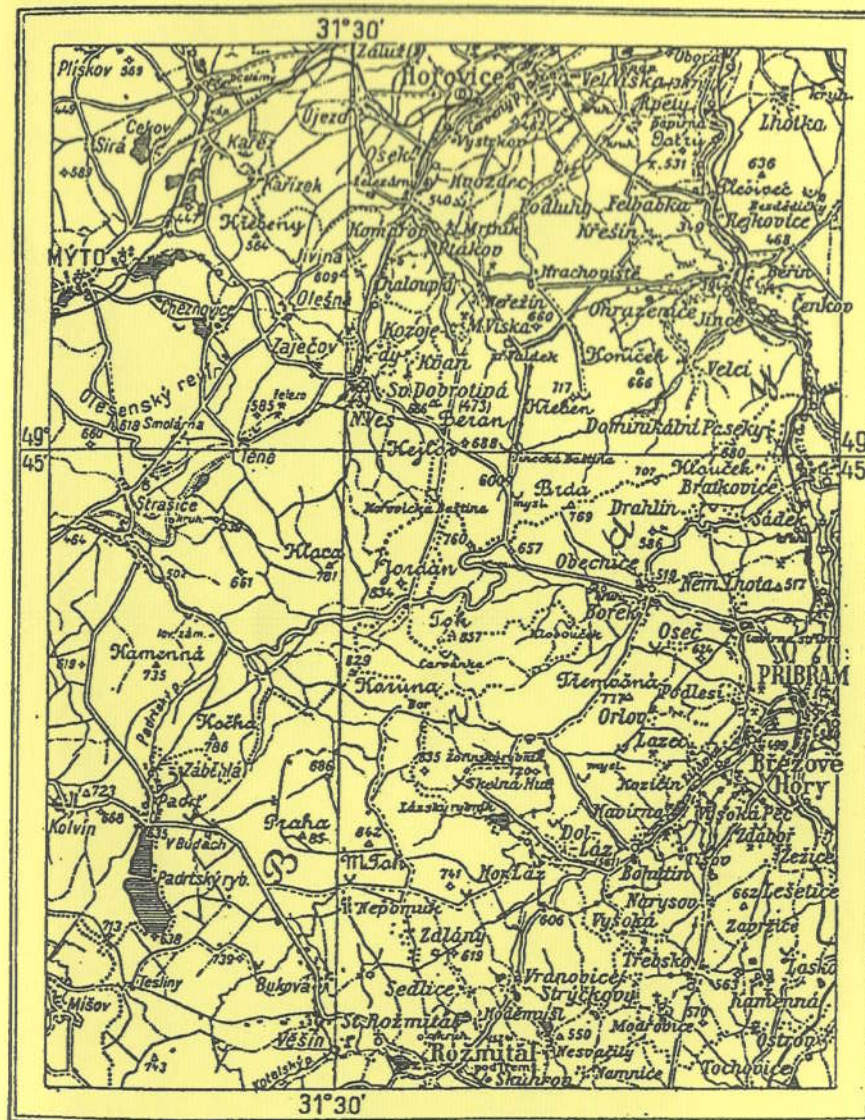
Malíř: J. Křížek, 1950

OBSAH

	Strana
Úvod	1
Zaječov - Václav Fryš	2
1. Jméno vesnice je odvozeno od šlechtického rodu Zajíců z Valdeka	2
2. Založení kláštera	4
3. Nejvýznamnější člen rodu Zajíců	5
4. Pokles významu kláštera a husitské války	7
5. Další vývoj kláštera	8
6. Pokus o obnovení kláštera	10
7. Zaječov a železářství	10
8. Vysoká pec Klášterská	12
9. Problémy zdejšího železářství	13
10. Třetí oblast manufakturní výroby cvočků na Podbrdsku	14
11. Období působení B. H. Strousberga	15
12. Orientace na Komárov	18
13. Závěr	19
Kvaň - Ing. Josef Švandrlík	20
Doslov	24
Prameny a literatura	25
Obrazová část	26-35
Reklama	36-39

BRDY mapa z roku 1936

Měřítko 1:250.000 1 2 3 4 5 km